

Asia: VN/1886/2025

Hallituksen esitys laiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta (radiohäirintään tarkoitetut laitteet)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY:N LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEEN LAIKSI SÄHKÖISEN VIESTINNÄN PALVELUISTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA (RADIOHÄIRINTÄÄN TARKOITETUT LAITTEET)

1 Yleistä

PIA on jo aiemmin tänä vuonna ottanut laajasti kantaa liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntöihin sekä TUUTTI-hankkeesta että tiettyjen radiotaajuusmääräysten muuttamisesta. Nostamme tässä käsillä olevassa lausunnossamme esiin osin samoja asioita kuin aiemmin, koska sähkömagneettisen spektrin merkitys nykyaikaisessa sodankäynnissä on erittäin keskeinen. Tämän vuoksi myös suomalaisen puolustus-, ilmailu-, avaruus- ja turvallisuusteollisuuden toimintakyky sähkömagneettisessa spektrissä toimivien järjestelmien suunnitteluun, valmistukseen, testaukseen ja tuotekehitykseen on turvattava täysimääräisesti toiminnan mahdollistavalla kansallisella lainsäädännöllä.

Kannatamme pääpiirteissään esitystä, sillä se selkeyttää sääntelyä, vahvistaa Suomen ja sen liittolaisten turvallisuutta sekä luo edellytyksiä tutkimus- ja kehitystoiminnan pitkäjänteiselle toteuttamiselle. Pidämme esitystä perusteltuna ja tarpeellisena mm. seuraavista syistä:

☐ Esitetty lakimuutos selkeyttää sääntelyä ja parantaa oikeudenmukaisuutta. Nykytilassa radiohäirintään tarkoitettujen laitteiden käyttö on tulkinnanvaraista. Luvanvaraisuuden selkeys vahvistaisi oikeudenmukaisuutta ja luo ennakoitavan toimintaympäristön kaikille toimijoille.

☐ Esitetty lakimuutos mahdollistaa teknologisen kehityksen ja turvallisuuden vahvistamisen. Radiohäirintä on keskeinen osa elektronista sodankäyntiä, kyberturvallisuutta ja kriittisen infrastruktuurin suojaamista. Tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan mahdollistaminen varmistaa, että suomalaiset toimijat voivat kehittää ja testata tarvittavia suorituskykyjä.

☐ Esitetty lakimuutos yhdenmukaistaa viranomaisten ja kansainvälisten kumppaneiden asemaa. Naton rinnastaminen Puolustusvoimiin ja Rajavartiolaitokseen on looginen ratkaisu. Tämä varmistaa yhteensopivuuden ja operatiivisen tehokkuuden ilman tarpeettomia hallinnollisia esteitä.

☐ Esitetty lakimuutos huomioi tasapainon turvallisuuden ja väärinkäytön riskien välillä. Luvanvaraisuuden kautta voidaan varmistaa, että radiohäirintään tarkoitettuja laitteita käytetään vain valvotuissa ja hyväksytyissä tarkoituksissa.

2 Teollisuuden näkökohtia sähkömagneettisen spektrin käytöstä ja radiohäirinnästä

Lakiesityksessä tulisi ottaa huomioon seuraavat:

☐ Radiohäirintä määritelmänä tulisi kattaa selkeästi kaikki mahdolliset sähkömagneettisessa spektrissä nyt ja tulevaisuudessa esiintyvät uhat, jotta määritelmään sisältyminen tai sisältyttömyys ei estäisi uhkien estämistä lain puitteissa. Esimerkiksi valetukiasemat eivät välttämättä "häiritse", vaan hämäävät mobiililaitteen kytkeytymään siihen ja suorittamaan hyökkäyksen. Tällaiset kyber- ja radiohäirinnän välimaastoon sijoittuvat laitteet pitää pystyä estämään riittävän hyvin.

☐ Määritelmän ja lain tulisi myös selkeämmin mahdollistaa laitteet, joiden ensisijainen käyttötarkoitus on muu kuin radiohäirintä, mutta johon voitaisiin ohjelmistolla luoda radiohäirintäkyvykyys. Laki ei saa estää normaalien ohjelmistoradioiden (Software Defined Radio, SDR) ja niihin perustuvien laitteiden hankintaa ja hallussapitoa, sillä perusteella, että niihin on mahdollisesti saatavissa, asennettavissa tai kehitettävissä ohjelmisto, jolla voitaisiin suorittaa radiohäirintää.

☐ Yritysten tuotekehitykselle ja tutkimuslaitoksille tulee antaa selkeät mahdollisuudet hankkia ja maahantuoda yleisesti käytössä olevia radiohäirintälaitteita, koska niiden kyvykkyyksien ymmärtäminen ja testaaminen mahdollistaa radiohäirintään liittyvien kyvykkyyksien kehittämisen ja radioverkkojen resilienssin parantamisen näiden laitteiden häirinnältä.

☐ Yrityksille ja tutkimuslaitoksille tulee antaa realistinen mahdollisuus testata radiohäirinnän vaikutuksia muuallakin kuin laboratoriossa. Radiohäirinnän uhkaa vastaan voidaan toimia vain uhka tarkasti tuntien ja siltä puolustusta testaten. Tämä liittyy erityisesti "voisi aiheuttaa haittaa" ehdon tulkitsemiseen. Häirinnän ja sen vastatoimien testaamiselle tulee luoda realistiset edellytykset.

☐ Radiolaitteilla on ja voi olla tulevaisuudessa monia erilaisia käyttötarkoituksia, eikä laki saisi tässä vaiheessa rajoittaa niitä. Esimerkiksi radiomäärityksen, meriradio-, radioamatööri- tai radioviestinnän lisäksi radiospektrissä voidaan toteuttaa yhdistettyä havainnointia ja viestintää (Integrated Sensing and Communication, ISAC).

☐ Lain tulisi mahdollistaa viranomaisten tiedonjakamista radiohäirinnän laitteista tai tapahtumista luotettavien yritysten kanssa, jotta ne voivat paremmin varautua radiohäirintään liittyviin uhkiin. Tämä tarkoittaa esimerkiksi haltuunotettujen radiohäirintälaitteiden tyyppejä ja ominaisuuksia sekä havaittuja häirintätapauksia.

☐ Elektroniseen sodankäyntiin ja sotilastiedustelutoimintaan luettavien laitteiden (ml. radiohäirintäjärjestelmät) oikeutetun käytön määrittelyn täyttävälle viranomaisille (vast.) tuotteita ja palveluita kehittävien yritysten toimintaedellytykset tulee turvata säätämällä tiedustelu- ja valvontatarkoitukseen kehitettävien vastaanottimien tutkiminen ja kokeilu lupavapaaksi, ja varmistamalla, että lähettimiä koskevien radiolupien myöntäminen näiden alojen kehitys- ja kokeilutoimintaan ei esty viranomaisharkinnassa (esimerkiksi muotoilulla "tulee myöntää" muotoilun "voidaan myöntää" sijasta, missä lupaharkinnasta säädetään). Tämä säätely tulisi ulottaa koskemaan myös Lain maa-aseamista ja eräistä tutkista 96/2023 soveltamisalaa

3 Yhteenveto

1. Kannatamme pääpiirteissään esitystä, sillä se selkeyttää sääntelyä, vahvistaa Suomen ja sen liittolaisten turvallisuutta sekä luo edellytyksiä tutkimus- ja kehitystoiminnan pitkäjänteiselle toteuttamiselle.
2. Suomalaisen puolustus-, ilmailu-, avaruus ja turvallisuusteollisuuden toimintakyky sähkömagneettisessa spektrissä toimivien järjestelmien suunnitteluun, valmistukseen, testaukseen ja tuotekehitykseen on mielestämme turvattava täysimääräisesti toiminnan mahdollistavalla kansallisella lainsäädännöllä.
3. Peräänkuulutamme lakitekstissä oikeita käsitteitä ja määritelmiä elektroniselle sodankäynnille.

4. Yritysten tuotekehitykselle ja tutkimuslaitoksille tulee antaa selkeät mahdollisuudet hankkia ja maahantuoda yleisesti käytössä olevia radiohäirintälaitteita.
5. Yrityksille ja tutkimuslaitoksille pitää myös antaa realistinen mahdollisuus testata radiohäirinnän vaikutuksia muuallakin kuin laboratoriossa.
6. Elektroniseen sodankäyntiin ja sotilastiedustelutoimintaan luettavien laitteiden (ml. radiohäirintäjärjestelmät) oikeutetun käytön määrittelyn täyttävälle viranomaisille tuotteita ja palveluita kehittävien yritysten toimintaedellytykset tulee turvata säätämällä tiedustelu- ja valvontatarkoitukseen kehitettävien vastaanottimien tutkiminen ja kokeilu lupavapaaksi, ja varmistamalla, että lähettimiä koskevien radiolupien myöntäminen näiden alojen kehitys- ja kokeilutoimintaan ei esty viranomaisharkinnassa.

Karanko Tuija
Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry